

MAGYAR LAPOK

XII. évfolyam, 292 (3424) szám

KERESZTÉNY POLITIKAI NAPILAP

Nagyvárad, Telefon: 12—27.

Mannstein tábornagy csapatai nem csökkenő heveséssel folytatják támadásaikat a Kievtől nyugatra kiugró szovjet vonal ellen

A német ellenállás fokozódása jellemzi a legutóbbi napok eseményeit

Berlin. (Bud. Tud.): A keleti harctérről a német fővárosba érkezett hírek arra mutatnak, hogy a szovjetnyomás valamivel csökkent, illetve sehol sem erősödött. A Krimi félszigetnél Nyeveljig az egész vonal hosszú ideig mozgásban volt, azután egyes szakaszokon nyugalom állott be. Az oroszok folytatták ugyan támadásaikat, azonban már nem általánosan, hanem csak egyes gyűjtőpontokon. A Dnyeper-kanyarlatban és a Krimi félszigeten már napok óta csak helyi harcok vannak. Ezek a harcok szombaton ismét fellángoltak, viszont Szmolenszktől nyugatra ellanyhult a hatalmas csata. Ezen a szakaszon a szovjet csapatokat sikerült visszaverni, még pedig nyilvánvalóan a helyi tartalékok segítségével.

Berlinben a keleti harctér legutóbbi napjainak eseményeit a német ellenállás fokozódásának jegyében bírálják el. A legkevésbé áttekinthető a gomelji térségben folyó harc. Ugy látszik, hogy a németek a várostól délnyugatra súlyosabb helyzetbe kerültek. Erre mutat a

védő főparancsnokságának az a megállapítása, hogy a szovjet csapatoknak sikerült betörniük. Katonai körökben helyreigazítják a Rjesica elestéről szóló cáfolatokat. A várost a szovjet csapatoknak sikerült elfoglalniuk, azonban a németek a közelben hídfőt tartanak a Dnyeper keleti partján. Berlinben megelégedést keltettek a Dnyeper-kanyarlatban és Szmolenszknél történt megszállások hírei, de ezekben még inkább a Kievtől nyugatra folyó ellentámadások sikerei. Az ellentámadás Zsitomirtól északra folytatódik tovább. Berlinben további hadászati eredményeket ígérnek ezzel összefüggően. Bár a sáros időszak a középső és déli szakaszon már beköszöntött, a harci események ennek ellenére nem csökkentek jelentősen.

Washington. (Bud. Tud.): Beavatott körökben azt hiszik, hogy a Churchill, Roosevelt, Sztalin találkozásával kapcsolatban talán már a legközelebbi órákban adnak ki nyilatkozatot.

Zsitomirtól keletre Korosztény vidékére is kiterjedtek a harcok

A Pest írja: Zürichbe a keleti harctérről érkezett hírek szerint Mannstein tábornagy csapatai nem csökkenő heveséssel folytatják támadásaikat a Kievtől nyugatra kiugró szovjet vonal ellen. A harcok most már Zsitomirtól keletre Korosztény vidékére is kiterjedtek. Ugyanakkor a szovjet hadvezetőség különösen Cserkassi és Krivojrog vidékén fokozza támadásait, hogy a németeket tartalékaik megosztására kényszerítse. Eddig azonban semmi jele sincs annak, hogy a szovjet a célját elérné.

Berlin. (Bud. Tud.): Hivatalos közlemény szerint a birodalmi vasutakon átmenetileg különféle gyors-, személy- és ébesevontatok forgalmát megszüntetik, mert a vasuti hálózatot az őszi áruforgalom túlságosan megterheli.

Partraszállási naszádokat vontak össze Gibraltárban

Algéciras. (N. S. T.): A gibraltári kikötőben néhány nap óta partraszállási naszádok összpontosítását figyelték meg. Pénteken nagy hajókaraván haladt át a Gibraltári szoroson megállás nélkül.

Róma. (Bud. Tud.): Guzzini tábornokot, a szicíliai olasz csapatok főparancsnokát, akit nemrégén arulás vádiával

Stockholm. (TP.): A Daily Telegraph írja a következőket: Moszkva nem riogatja magát ábrándképekben a német ellentámadás alkalmával bevett csapatok erejét illetően, sem a harcok heveségét és a kockánforgó döntések jelentőségét illetően. A németek értékes területet nyertek egyáltalán nincsenek kimerülve és ellentámadásuk abszolút mértékben a legerősebb az őszi hadjárat folyamán. Lehetséges, hogy esücsponjtját még a legközelebbi időben nem éri el ez az ellenlökés. Moszkva úgy hiszi, hogy a szovjet hadseregnek a kurszki csata óta a legerősebb próbát most kell kiállania. Ámbar az oroszok átlátják a zsitomiri német ellenlökés minden veszedelmét, mégis azt remélik, hogy ezt feltarthatják.

tartóztattak le, szabadon hocsátották. Fogságából ugyanis levelet intézett Musulinihez, melyben a szicíliai német parancsnokokra, mint tanukra hivatkozott. A német tábornokok vallomása alapján, akik szerint semmiféle felelősség nem terheli, helyezték most szabadlábra.

Genf. (MTI.): Washingtoni jelentés

szerint Patterson hadügyi államtitkár kijelentette, hogy Lerosz elfoglalása jellemző azok számára, akik a német ellenállás hamarosan bekövetkező gyengülését jósolták. Az 1944-ik esztendő döntő lesz és 1945-ben fogják az ellenségre mérni azokat az ütéseket, amelyek a háború végét előidézik.

Osszefoglaló jelentés a Bougainville körüli japán eredményekről

Tokióból jelentik: (MTI) A Német TI jelentik: Minthogy Washington még most sem ismerte be azokat a veszteségeket, amelyeket a Bougainville körül vívott csatában szenvedett, a japán tájékoztató hivatal szövegíróje összefoglaló jelentést adott az október 27 és november 17 között elért eredményekről. Elsülyedt négy ellenséges csatahajó, 2 nagy repülőgéphordozó, 3 közepes nagyságú repülőgéphordozó, 6 nehéz cirkáló, 9 cirkáló, 9 nehéz és könnyű romboló, végül pedig egy nagy csatahajó, amelynek mintáját még nem lehetett megállapítani. A szövegíró kijelentette, hogy az elsülyesztett hajótér előállításai költsége összesen 620 millió dollár volt. Az ellenség a valószínűleg annyit hajóteret vesztett, hogy ennek pótlása egymilliárd dollárból is alig fedezhető. Az elsülyesztés alkalmával az ellenség legkevesebb 20.000 embert vesztett. Végül megjegyezte, hogy a kimutatás nagyon óvatos becsléseken alapul.

Rövid idő alatti megváltásukat Libanon teljes függetlenségét

Algírától jelentik: (B. T.) A Francia Felszabadító Bizottság vasárnap tett közlése javaslatát a libanoni válság megoldására. Eszerint a libanoni köztársaság letartóztatott elnökét haladéktalanul szabadlábra helyezik és visszautatetik hivatalába. A három letartóztatott minisztert szintén szabadon hocsátják, ezek azonban nem foglalhatják el régi helyüket. A francia főbiztos visszahívták Algírba. Catroux tábornok azonnal tárgyalni kezdett Libanon elnökével az új kormány mielőbbi megalakítása végett. Ezzel a kormányval azután előzetes tárgyalást kezd Franciaország kötelezettségéről, melynek alapján a lehető legrövidebb idő alatt megváltásukat Libanon teljes függetlenségét. Hasonló tárgyalást kezd az algéri francia bizottság a szírjai kormányval is.

Amszterdamból jelentik: (MTI) A Né-

Tallin. (MTI.) A NTL. jelenti: Az elhúroolt észak felkutatására alakult központi bizottság nyilvánosra hozta tizedik jegyzékét azokról az északokról, akiknek Oroszországba való elhúroolásáról adatok állanak rendelkezésére. A most közölt adatokkal együtt a központi bizottság már több, mint 16.000 észak ember adatait gyűjtötte össze.

Atlantic Cityből Zürichbe érkezett jelentés közli, hogy az európai segítő bizottság legutóbbi ülésén megállapította, hogy Európának a fegyverszünet utáni hat hónapban 45.8 millió tonna áru van szüksége, amiből 17.5 millió tonna élelmiszer. A nagy árumennyiség elszállítására 23 millió tonna hajótér szükséges. A bizottság megállapította, hogy a háború után összesen 20 millió embert hadifoglyot és menekültet kell lakóhelyre szállítani.

met TI jelenti: A brit hírszolgálat katonai jelentése szerint Faruk egyiptomi király vasárnap este a következő szerezkeskiváló táviratot intézte Libanon elnökéhez:

— Nagy örömmel vettem a kiszabadulásáról szóló hírt. Szerencsét kívánok Önnek visszahelyezéséhez, valamint Libanonnak a bocsületért és szabadságért folytatott harcához.

Zágrábról jelentik: (MTI) Belgrádi jelentés szerint Nedics tábornok, miniszterelnök fogadta a Németországból hazatért gazdalfjakat és beszédet intézett hozzájuk. A miniszterelnök a többi között ezeket mondotta:

— Szerbiában nem uralkodhatik a nyers erőszak, hanem igazságos törvénynek és nemes polgári öntudatnak kell uralkodnia. Az új Szerbiában nem viheti a vezetőszerpeget a puska, a bomba, sem pedig a gyilkos tör, az erőszak vagy a titokzatos „Z”. Az új Szerbiában a rendnek és munkának kell uralkodnia. A mi célunk nem a rombolás, gyilkolás és gyújtogatás. Országhanem uralkodnia kell az életnek és a boldogabb jövőbe vetett hitnek.

Hat tárca költségvetését tárgyalja le a héten a képviselőház

Az Új Nemzedék írja: A képviselőház költségvetési vitájában zsúfolt hét kezdődött ma. Hat tárca tárgyalását irányozták elő erre a hétre. Ma az ipari, kedden az igazságügyi, szerdán a közellátási, csütörtökön a honvédelmi, pénteken a külügyi, szombaton a pénzügyi tárcát tárgyalják. Lehetséges, hogy a honvédelmi és külügyi tárcával csütörtökön egy nap alatt végeznek. Ez esetben a Ház vitája már pénteken befejeződik. Kedden a képviselőház ülése után a kormány minisztertanácsot tart.

Népünk művelésére és öntudatának fokozására szólította munkába a kultuszminiszter a magyar ifjúságot

Unnepi est Erdély fővárosában a katolikus diákokthoz járára

Kolozsvárról jelentik: (MTI) Szinyei Merse Jenő kultuszminiszter vasárnap délután Kolozsvárra érkezett és résztvett a kolozsvári magyar diákok szövetségének a katolikus diákokthoz járára a Mátyás Király Diákházban rendezett unnepi estjén.

A miniszter beszédet mondott, melyben többek között ezeket mondotta:

— Ha népünk és nemzetünk műveltségét tanulmányozzuk, megállapíthatjuk, hogy az egyetemes magyar műveltség és népünk műveltsége között eltérés van. Kettős műveltségünk egybeolvasztása és a két műveltség közötti különbség áthidalása a mi feladatunk. A cél az, hogy művelés által fokozzuk népünk termelő erejét, munkáját és saját értékelését és öntudatát. A cél világos, de a hozzá vezető eszközök megtalálása nem egyszerű. Ezért áldozatos munkára hívom fel a magyar fiatalságot. Ez a munka két részre oszlik. Először megismerni a valóságot és másodsorban kidolgozni népünk felemelésének módszereit. Erdély fővárosában beszélek, tehát példának is az erdélyi élet régi szakaszából merítem. Tudjuk, hogy Erdély földje valamikor mai terjedelméig lakott volt. A Krisztus születési előtti évezredben kezdődik a lassu elnéptelenedés. Amikor a honfoglaló magyarság megszállta Erdélynek akkor lakható területeit, jóformán csak a mai terület töredékére telepedhetett le. Valószínűleg hős munkát volt, amivel az akkori még nem régén földművelésre szoktatott magyarság nem egészen három évszázad alatt az erdőborította földet ismét felszántotta, úgy hogy a XII-ik század végére már majdnem a régi település határáig töltötte ki az erdélyi medencét. Az akkor betelepített szászok a további előnyomulás irányában kapott területeket, a románok pedig olyan területeket tudtak hegyvidéki szőlőültetvényekkel beilleszteni Erdély képmébe, amelyet soha senki addig nem lakott, mert nem földműves, sem pedig a nagy állattenyésztő és lovas pásztornép életének nem felelt meg. Nemzetiségünk az első megszállásnál hozzájárultak a közös munkához, de később már ez a munka a magyarság által már meghódított területek felé irányult. Annak egyik lehetősége az volt, hogy a terület jelentőségét felismerő magyarság védte meg Erdélyt a századokon át alapulva betörő ellenség elől és így óriási véres veszteségeket szenvedett.

Erdély mai képmébe kialakításában részt vesz mind a három itt lakó nép, de a munka erejét és minőségét és mennyiségét értékesebb részét a sorrendben is első magyarság végezte. Erdély földje tehát igen nagy százalékban még most is a magyar munka eredménye, ahol ma már a honfoglaló magyarság kipusztult.

A kiragadott példák mindenki előtt világossá tehetik, hogy népünk fejlődés

de történeti vizsgálatának szükségességét nemcsak történelmi oldalról látom fontosnak. A magyar műveltség magasrendűségét azzal kell megmutatnunk, hogy elbírja és alkalmazza magával szemben is tárgyilagosságát.

A kutató munka természetesen marad, ha a fiatal értelmiségünk nem éri azt, hogy a munka tekintélyes részére vár. Magyarországon az erdélyi tájak bőven adtak kiváló egyéniségeket, és az erdélyi fiatalság őseihez méltóan ma is érdeklődik a falu sorsa iránt. Ugyanaz a fiatalság nem feledkezik

meg szétszórtan élő testvérei gondosáról.

En tőletek egyet kérek. Azt, hogy lelkesedései és szeretettel fokozzatok a tényleges komoly munkát, mind a tudomány műhelyében, mind pedig odakinn az életben és különösen falun. Jól jegyeztétek meg, csak a magasabb cél érdekében végzett munka az, amely idehenn és külföldön egyaránt eredményt és megbecsülést hoz. Tőletek jó munkát, becsületet magyar munkát várok és erre kérem Isten áldását.

A miniszter beszéde végzetével óriási lelkesedéssel ünnepelték.

Legnagyobb veszedelembé sodorhat bennünket, ha egyedül mi akarjuk a békét

Antal miniszter beszéde a baranya-megyei társadalmi egyesületek munkaközösségének alakuló ülésén

Pécsről jelentik: (MTI) Vasárnap délután alakult meg a pécsi vármegyháza nagytermében a pécsi és baranyamegyei társadalmi egyesületek munkaközössége.

A megalakuló ülésen Antal István nemzetvédelmi propagandaminiszter nagy beszédet mondott, amelyben többek között ezeket hangoztatta:

— Soha nagyobb szükség nem volt a hideg fejre, higgadtabb megértésre és a felületes érzések elcsitítására, mint napjainkban, amikor egy rossz lépés, vagy helytelen mozdulat, elhírtelenkedett elhatározás, megfontolatlan cselekvés a legnagyobb veszedelembé sodorhatja a nemzetet. Az egész világ kívánja a békét és természetesen ez a nemzet is, amelynek semmi része sem volt a béke meghaborogtatásában, de ne feledjük, hogy a miniszterelnök ur szerint porzsem vagyunk a gigászi

világerők mérkőzésében, de porzsemek vagyunk a béke megteremtésének előmozdításában is. Nem elég, ha csak egyedül mi akarjuk a békét, sőt ez határozottan a legnagyobb veszedelembé sodorhat, mert ha könnyelműen engednénk a béke felénk fuvolózt szíriahangjának, az nem béke lenne, hanem a béke fehér leplevel borított öngyilkosság, amelyből nem lenne feláldozás, amely kivénne a fegyvert kezünkől és teljes mértékben viselnünk kellene az ellenség fegyverének súlyát.

Ezután a belső magyar egységről, a közeljáról és az anyaggazdálkodásról beszélt, majd élesen elítélte a divatrevüket, amelyre ma semmi szükség sincs, csak igazgatni a kedélyeket.

A miniszter az egész magyarság összefogása szükségességének hangsúlyozásával fejezte be beszédét.

December 4-én hirdeti ítéletet a marosvásárhelyi törvényszék a Tökés-Szász sajtóperben

A marosvásárhelyi törvényszék pénteken délelőtt folytatta a nagy sajtóper főtárgyalását, amelyet tudvalevőleg Tökés Ernő volt bukaresti református lelkész indított Szász Endre, a „Székely Szó” című napilap felelős szerkesztője ellen. A Székely Szó-ban több élesen támadó hangú cikk jelent meg Tökés Ernőről. Ezekért Szász

Endre vállalta a felelősséget, egy kivételével, amelyet Tökés szavatai utalásával kapcsolatban Huzella Odón nagyváradi újságíró írt. A tárgyaláson elsőnek a tanúként megidézték Huzella Odónt hallgatták ki, aki elismerte, hogy a kérdéses cikknek ő a szerzője. A bíróság így ezt az ügyet különválasztotta, abban megszüntette az eljárást Szász Endre ellen s ezért Huzella Odónt vonja felelősségre, aki a kéőbb kitűzendő tárgyaláson már vádlóként szerepel.

A tárgyaláson ezután ismét számos tanút hallgatott ki a törvényszék. Dr. Pál Gábor képviselő különösen Tökés

Ernő politikai magatartását ismertette és ramutajtott arra, hogy Tökés működését az egyetemes magyarságra nézve rendkívül károsnak tekintették. Nagy Sándor volt református lelkész érdekes vallomása egy részére sajtóközlést tilalmat rendelt el az elnök. A hamis keresztlevelekre vonatkozólag kijelentette Nagy Sándor, hogy Tökés ezekkel minden bizonnyal nagy összegeket kergetett. Dr. gróf Bethlen György képviselő, a Magyar Párt volt elnöke úgy nyilatkozott, hogy Tökés magatartása határozottan ártalmára volt a magyarságnak; a választásokon mint külön pártegységek képviselője szemben állt a Magyar Párttal. Inczedy Jókann Odón, a Magyar Párt volt alelnöke, jelenleg Kolozsvár és Kolozs megye főispánja, kijelentette, hogy Tökés neve megbélyegzett név volt. A karikás kisczardapártot, amelyet ő képviselt, úgy tekintették, mint a magyar érdekek árulóját. Hasonló vallomást tett dr. Deák Gyula, kolozsvári közigazgató, a Magyar Párt volt főtájtára is. Kihallgatta a bíróság Réti Imre ügyvédet, a díszidens kisczarda párt volt vezetőjét, aki a párt működéséről tett vallomást. Vitéz Biró István felsőházi tag azt állapította meg nyilatkozatában, hogy Tökés a román pártok felé kaoszintgatott s ez irányú szereplése köztudomású volt.

A tárgyalást még több jelentős tanú vallomása meghallgatása, illetve írásban beküldött nyilatkozatának felolvasása után szombatra halasztottak, amikor a vád- és védbeszédet hangzolták el. A törvényszék a tárgyalást este nyolc órakor december 4-re halasztotta azzal, hogy akkor a zárzó jogán Szász Endre szólal fel, majd itt lekihihirdetere kerül sor.

Nagyvárad thj. város polgármestere 33.823—1943—III.

Versenyárgyalási hirdetmény

Nagyvárad thj. város tulajdonát képező épületekben létesített óvóhely be rendezési és felszerelési tárgyainak, u. m.:

1. 47 darab óvóhely asztal,
2. 47 darab állványos fekvőhely,
3. 39 darab egyezemélyes ülőpadka,
4. 214 darab egyezemélyes ülőpad,
5. 590 méter ruhafogas

szállítására Erdély és Keletmagyarország területére korlátozott nyilvános versenyárgyalási hirdeték.

A közszállítás költségei szabályszzerűen biztosítva vannak,

A versenyárgyalási és szállítási feltételek a hivatalos órák alatt a városgazdasági ügyosztálynál (II. em. 26.) megtekinthetők.

Az ajánlatok a gazdasági ügyosztály által rendelkezésre bocsátandó úrlapon kon folyó évi december 15. napján délelőtt 10 óráig az Irodáigazgatósághoz nyújtandók be. A beérkezett ajánlatok ugyanezen napon d. e. 11 órakor lesznek felbontva a gazdasági ügyosztályon.

Nagyvárad, 1943. november 22.

Dr. Gyapay László s. k. h. polgármester.

Keresztény magyar

keresztény

magyarnál vásárol!

Prima kivitelű arany és króm svájci órák

ÁCS TIBOR Nagy választékban valódi- és hamis ékszerek.

Nagyvárad, Széchenyi tér 6. szám.

Alkoholi és ünnepi ajándéktárgyak! Ekszer- és órajavitások!

Érdemes vásárolni a nagyvárosi ajándékvásárral!

Hatvan kilométerre keletre van már Zsitomirtól a német csapatok éle

Két teljes hadtestet és 8-10 lövészadosztályt veszítettek a bolsevisták a német erők elvágásának sikertelen kísérlete során

Már a közeljövőben sor kerül a Stalin-Churchill-Roosevelt találkozóra

Berlin. (MTI.) Az Inerinf jelenti: *A keleti harcra a nagy Dnyeper-ív húrjának átszakítására tett kísérletét a szovjetnek rendkívül súlyos veszéssel kellett megfizetni, miközbenészakról és délről előrehaladva megkísérelte a német erők elvágását. A szovjet elvesztette két teljes hadtestét és legalább 8-10 lövészadosztályát. Kiev környékén a német ellentámadás jelentős előrehaladása meggyőző bizonyítéka a német hadsereg töretlen ütőképességének. Bár a szovjet a legnagyobb sietséggel egyre újabb páncélos és lövész egységeket vetett be hogy az óriási áldozatokkal megvásárolt területi nyereségeket megtarthassa, a német csapatok éle már 60 kilométerre keletre van Zsitomirtól.*

Szmolenszktől nyugatra érezhetően lanyhult a harci tevékenység

Berlin. (MTI.) A Führer főhadiszállásáról jelentik a Német Távirati Irodának. A véderő főparancsnoksága közli: Keresztül északra és keletre az ellenség ismét hídfőinek kiszélesítésével kísérletezett, de súlyos veszteségeket okozva, visszavertük támadásait. A nikopolji hídfőnél, Dnyepropetrovszktól délre és Krivojrogtól északra a bolsevisták sok gyalogos és páncélos kötelékekkel, repülőgépekkel és többesített gépjárművel támadták meg a véderő erőit. A Kievtől nyugatra folyó német ellentámadás a kemény ellenséges ellenállás mellett is tovább halad előre. Gomeltől délnyugatra az ottani betörési hely áttekinthetetlen terepén nem csökkenő hevességgel folynak a harcok. Gomeltől északra megsemmisítettünk egy bekerített ellenséges csoportot. — Szmolenszktől nyugatra a harci tevékenység érezhetően lanyhult. A Ladoga-tótól délre

sok ellenséges támadást hártottunk el.

Délolaszországban a szombati napon a kölesönös tüzéségi és felderítő tevékenységtől eltekintve, nyugalom volt. Az arcvonal keleti szakaszán mindössze egy helyen került sor élénk harcokra. Biztosító egységeinket a Sangro folyó vonala mögé vontuk vissza, miután a túlnyomó erővel többszörösen támadó ellenségeknek érzékeny veszteséget okoztunk.

Német repülőgépek délangliai célpontok ellen intézett támadásai során többek között London városának területén is sok tűz keletkezett.

Kilenc kínai hadosztály harcra készült meg a japánok három hét alatt

Sanghai. (MTI.) A Német TI jelenti: Japán jelentések szerint a közép-kínai japán hadműveletek elérték céljukat. Három heti támadó hadjárat során összesen mintegy 85.000 főnyi, kilenc hadosztályt kitevő kí-

nai haderőnek törték meg a harci erejét.

Tokió. (MTI.) A Német TI jelenti: A Domei Iroda közlése szerint az új-guineai japán légiő Finshafen szakaszán november 19-én vegrehajtott támadása során elsüllyesztett négy ellenséges hajót, 11-et pedig súlyosan megrongált. Légiharcban a japánok 12 ellenséges repülőgépet lőttek le. Valamennyi japán gép sértetlenül visszatért támaszpontjára.

Elsősorban stratégiai kérdések kerülnek szőnyegre a Stalin-Roosevelt-Churchill találkozóon

Lisszabon. (MTI.) Washingtonból jelenti az angol hírszolgálat: Washingtonban nem hivatalosan úgy tudják, hogy Churchill, Roosevelt és Stalin között tervezett találkozóra már a közeljövőben sor kerül.

Zürich. (MTI.) A *Neue Zürcher Zeitung* londoni levelezője írja: Londoni politikai körökben arra számítanak, hogy a moszkvai értekezlet határozataiban tervbe vett Európabizottság még e hónap vége előtt összeül. Valószínű, hogy határmegállapításokat mindaddig nem érintenek, amíg a háború tart. A külpolitikai kérdéseket ezidőszert nem lehet tovább tisztázni, mint ahogyan az már megtörtént. Angol körökben azt hiszik, hogy Roosevelt, Churchill és Stalin tervezett értekezletükben elsősorban stratégiai és politikai tervekkel foglalkoznak.

Lisszabonból jelenti: (MTI.) Lord Halifax, Anglia washingtoni nagykövete szombaton beszédet mondott, amelyben kijelentette, hogy minden

HITEL

NEMZETPOLITIKAI SZEMLE

a novemberi szám tartalmából:
MILES TRANSYLVANICUS:
A román lelkiesség fejlődése a bocsi döntés óta
VÁKÁR TIBOR:
Az új kolozsvári város háza
JUHÁSZ ISTVÁN:
Délerdélyi iskoláink és a romániaság
CSIZMADIA ANDOR:
Szociális város — szociális Kolozsvár

Magyar Figyelő:

Apor Péter az erdélyiek régi nyajasságáról — Az erdélyiség, változatai és újabb kérdései — A népesség válsága. — Tisztaügyi vizsgálatok két városban
SZEMLE: Erdélyi újságíró-szemle
Szerkesztik: **Albrecht Dezső, Béla Béla, Venczel József, Vita Sándor.**
Előfizetés egy évre 20 P. Egyes szám ára 2 P. Szerkesztőség és kiadóhivatal Kolozsvár, Mátyás király-tér 5. I. Postacsekk 72.809.
Megjelenik havonta

áron el kell kerülni azokat a kísérleteket, melyek arra csábítanak bennünket, hogy közeli időpontot rögzítsünk le, mint az európai háború megnyerésének időpontját. A legjobb mód a háború megrövidítésére az, ha hosszú háborúra készülünk fel. A háború vége talán már közelebb van, mint ahogyan ezt közlünk, sokan gondolják, az elenség azonban még mindig erős. Ennek övetkeztében továbbra is a legnagyobb erőfeszítést kell kifejtenünk.

Törökországot gondolkodóba ejtette a szövetségesek leroszi veresége

Genfből jelentik: (MTI.) A *La Suisse* senek jelentik Ankarából, hogy Lerosz szigetének eleste és a szövetségeseknek ezen a területen megnyilvánuló gyengesége Törökországban mély benyomást keltett és a Balkánnal is kihatással volt. A lap szerint ankarai angol hírek megerősítik, hogy Szófia bombázása csak kezdetét jelenti az idegháborúnak és olyan méreteket öl majd, hogy Európa délkeletén hasonló fejleményeknek kell megindulniuk mint Olaszország esetében történt. Ami magát Törökországot illeti a svájci lap, valószínű, hogy az angol-török szövetség értelmében Törökország csak sokkal későbbi időpontban lép be a háborúba. A szövetségeseknek az Égei-tengeren szenvedett veresége Törökországot gondolkodóba ejtette, írja a lap. Határozottan feltehető, hogy kairóban az angolok, amerikaiak és törökök meggyeztek a Földközi-tenger keleti részén való együttműködés alapjairól, mégpedig az Atlanti Charta értelmében.

Amsterdam. (MTI.) A német TI jelenti: Algiri jelentés szerint a francia felszabadító bizottság vasárnap összeült, mert az angol kormánytól jegyzéket kapott.

Isztambul. (MTI.) Beirúthban az általános vélemény, hogy Catroux tábornok legutóbb nyilatkozata után Libanon elnökét rövidesen szabadlábra helyezik.

Hirdessen a Magyar Lapokban

Üzen az otthon!

Hitler képmásával díszített ukrán bélyegsorozatot küldött a frontról egy őrmester

Mai üzeneteinket Hermann Zoltán őrmester levelével (F. 625.) kezdjük. Bevezetőben mindjárt jóleső érzéssel kell megemlékeznünk erről a levélről, mert a kintiek fenkölt gondolkodásának gyönyörű bizonyítéka. Hangzik a levél a következőképpen:

„A mellékelt két bélyegsorozat bizonyára feltűnést fog kelteni azok között, akik a különleges bélyegeikért szárazat áldoznak. A sorozat értékét és jelentőségét emeli, hogy ukrán bélyeg Hitler képmásával, másrésze pedig egy orosz város postájának körbélyegzője díszíti. Ezt a sorozatot azért küldöm, hogy azok, akiket érdekel és áldoznak érte, vegyék meg a Szerkesztőséget pedig felkérem, hogy az összeget a hadbarátnok hozzátartozóinak felségélyezésére fordítsák.” (A bélyegsorozat kiadóhivatalunkban megtekinthető.)

Piros Árpád honvéd (F. 438.) írja: „Üzenem feleségemnek, hogy jól vagyok, nagyon boldogan vettem tudomásul, hogy feleségemnek honvéd fia született. Kívánok jó egészséget neked és a kicsi újszülöttnak és lát szeretkeznem. Vigyázz nagyon magadra, miattam

ne aggódj, csókollak gyermekeimmel együtt.

Mezey Péter honvéd (F. 438.) üzeni hozzátartozóinak, hogy jól van, egészséges, kéri, hogy sürűbben írjanak. Csókolja feleségét és kisleányát, ismerőseit üdvözlöli.

Kelemen Géza honvéd (F. 438.) üzeni feleségének és két kis gyermekeinek, hogy jól van, egészséges. Sulyok Zoltán főjegyző úrnak hálás köszönetet mondok a csomagért. Nagyon sokat gondolok rátok, álmaimban mindig otthon járok. Csókolom feleségemet, Ilonkát, és Gabi Matildka leányomat.

Kiss Gyula őrv. (K. 919.) írja: *Drága szülem, Irénke és bátyám, tudatom, magukkal, hogy jól vagyok, sok levelet várok. Mindnyájukat sokszor csókolom.*

Thöm János honvéd (K. 864.) üzeni szüleinek, testvéreinek, feleségének, a Hangya igazgatójának, kollégáinak és összes ismerőseinek, hogy jól van, egészséges, szeretettel gondol mindnyájukra. *Gábris Antal* őrvezető (K. 864.) üzeni feleségének, testvéreinek, a nagyváradi ismerős katonáknak és az összes ismerőseinek, hogy jól van, egészsé-

széges és sokat gondol mindnyájukra.

Szabó Béla honvéd (K. 864.) üzeni feleségének, kisleányának, szüleinek, testvéreinek, hogy jól van, egészséges, szeretettel gondol mindnyájukra.

Virág Béla honvéd (Z. 683.) üzeni Hegyközkovácsiba testvéreinek és rokonainak, hogy sok szeretettel gondol rájuk, ne aggódjanak miatta, jól van, nincs emmi baja. Üdvözlöli a kovácsiakat.

Lengyel Zoltán honvéd (Z. 683.) üzeni feleségének, kisleányának, édesanyjának és öccsének, hogy jól van, ne aggódjanak érte. Kéri feleségét, vigyázzon magára és kisleányára, ne hogy betegek legyenek. Ne nyugtalankodjék, mert ha az Isten is úgy akarja, még ebben az évben hazajön és akkor minden rendben lesz. Nagyon szeretné már látni családját.

Honvédek szám nélkül. Hálás köszönetünket küldjük azon b'har megyei Levente Egyesületnek és békés polgárainak akik szeretetösszejáráikkal gondoltak a frontról küzdő honvéd bajtársaikra. A csomagot egészségben fogyasztottuk el.

Üzen a front!

Vitéz Somogyváry Gyula a Magyar Erdemrend lovag- keresztjének tulajdonosa

A Magyar Távirati Iroda jelenti: A Kormányzó úr öfömlétsége a Magyar Erdemrend közpékeresztjéhez a csillagot adományozta vitéz Gyimesy Frigyes altábornagynak, hadteste vezetése, kiképzésének irányítása és ütközésségének emelése terén szerzett érdemeiért, továbbá vitéz nemes Kisbarnaki Farkas Ferenc altábornagynak, a Ludovika Akadémia továbbfejlesztése és a tisztiképzés terén szerzett érdemei elismeréséül, végül Platty Pál altábornagynak, hadosztályának vezetése, kiképzésének irányítása és ütközésségének emelése terén mutatott rendkívüli értékes teljesítményükért. A Magyar Erdemrend közpékeresztjét adományozta a Kormányzó vitéz Kudricz István vezérőrnagynak, a leveleinézmény át-szervezése és fejlesztése terén kifejtett rendkívül hasznos teljesítményért. A Magyar Erdemrend lovagkeresztjét adományozta vitéz Somogyváry Gyula tartalékos századosnak, a különleges szolgálati erén kifejtett eredményes és hasznos teljesítményeiért.

Könyv és Kultura Finn-magyar kapcsolatok

Nemzetünk történelmének annyira változatos folyamatából mindössze az utolsó száz esztendő az, amikor egyre többet tudunk meg egymásról és mindjobban érezzük azoknak a kötelékeknek valódiságát, amelyek népeinket egymáshoz fűzik. — írta Antal István nemzetvédelmi propaganda miniszter abban az előszavában, amit a Magyar-Finn Társaság legújabb kiadványa számára adott. A Társaság valóban nemzetépítő szolgálatot végez, amikor kiváló szakértők tollából megjelentette a magyar és finn nép művelődési és társadalmi kapcsolatainak történetét.

Gaskó Dezső dr. székesfehérvári adjunktusorvos, a Magyar-finn Társaság ügyvezető alelnöke a két nép társadalmi kapcsolatainak történetét foglalta össze ezre mindenre kiterjedő részletességgel. E kötetből különösképp a Magyar-Finn Társaság eredményekben gazdag működése ragadja meg figyelmünket, melyet megkoronáz az a baráti egyezmény, amit az együttműködés érdekében a finnországi néprökönségi egyesületekkel kötött. Érdekes fejezetben tárgyalja a szerző a Finnországi Magyar Önkéntes Önkéntes Zászlóalj példamutató történetét. Gazdag adattára ez a kötet a Magyarországon járt finn személyiségeknek, akiknek lexikális feldolgozásban életrajzi adatait is közli.

A kiadvány második kötetének szerzője vitéz Nagy Iván dr. miniszteri osztálytanácsos, egyetemi magántanár, akinek munkáját Fülöp Szántó Endre miniszteri osztályfőnök, egyetemi tanár írása vezeti be, melyben a finn lelki-ségről, mint nemzetfenntartó tényezőről emlékezik meg rokonszerető készséggel. Ebben a kötetben a magyar-finn kulturális egyezmény kapcsán kialakult művelődésügyi kapcsolatokat találjuk, melyek során megismerkedünk a hel-sinkii Magyar Intézet működésével, a két nép nyelvére lefordított kiadványok hóesze sorával, az evangélikus egyház baráti együttműködésével és az egymás országába kiküldött eszterdiakok munkájával. A kötetet a Magyar-Finn Társaság alapszabályai és tagjainak névsora fejezi be.

A könyv 290 oldal, 2 kötet. A Magyar-Finn Társaság kiadása. Budapest, 1943. Bakti ára 12 pengő.

Nagysikerű előadást tartott dr Lutter János egyetemi tanár a Jogászegyletben

Szombaton délután előkelő közönség gyülekezett a királyi Itélőtábla dísztermében, hogy meghallgassa a nagyváradi jogakadémia volt tanárának, dr Lutter János egyetemi tanárának, a lateráni szerződésről szóló előadásait.

A tárgynak nemzetközi és egyházi jogi vonatkozására tekintettel egyházi körök is igen élénk érdeklődést tanúsítottak az előadás iránt.

Az elnöki emelvényen dr vitéz Moldoványi István elnökön és az előadón kívül dr Schriffert Béla apostoli kormányzó helynök, a jogászegylet egyházi jogi szakosztályának elnöke, továbbá dr Soós István polgármester és dr Gyöngyösey István kir. főügyész foglaltak helyet. A közönség sorában ott láttuk Fiedler István római katolikus felszentelt püspököt, dr Cziffra Kálmán főispánt, dr Medvigy Gábor táblai tanácselnököt, dr Pöstyényi Márton kir. törvényszéki elnököt, dr Krüger Jenő ügyvédi kamarai elnököt és még sokakat a nagyváradi jogászegylet vezetői közül.

Néhány perccel félhat után nyitotta meg az ülést vitéz Moldoványi István elnök és az üdvözlések után átadta az szót az előadónak.

Dr Lutter János egyetemi tanár bevezetőben történelmi visszapiantást vetett az egyházi állam keletkezésére és területének kialakulására. Néhány vonással frappánsan jellemezte a hir-

hedt ventii settembre, 1870 szeptember 20-ának diplomáciai, politikai és szellemi történelmi előzményeit és politikai, valamint jogi következményeit. Vázolta az ugynevezett garancia törvénynek az olasz állam és a papság viszonyára való kihatásait és a Szent-szék, valamint a volt hármasszövetség tagjainak azokat a törekvéseit, amelyek a pápa és az olasz állam kibékülésének útját egyengették vagy hátráltatták. Benito Mussolininak tagadhatatlan érdeme, hogy mindjárt uralomra jutása után céltudatosan munkálta a megbékélést és azt a lateráni szerződésben látré is hozta.

Ezután az előadó éles jogászai elmével boncolta szét a lateráni szerződésben megnyilvánuló jogelveket, különösen a pápa elismeri szuverenitásának tartalmát és vonatkozásait. Érdekesek voltak azok a fejtegetések, amelyekben párhuzamot vont a lateráni szerződés három része közül, különösen a traktátonak és a konkordátumnak egyes vonatkozásokban látszólag azonos, de mégis eltérő tartalma között. Végül leikese tapseal jutalmazta a hallgatóság a Szent-szék békemissziójára vonatkozó fejtegetéseket, amely az egész világ által óhajtott igazságos béke szolgálatára hivatott.

A nagy tetszéssel fogadott, mindvégig élvezetes és értékes előadásért vitéz Moldoványi István elnök mondott köszönetet.

30.000 pengőt fordít az Ügyvédi Kamara hadbavonult tagjai családjainak felsegélyezésére

Nagyváradi. Szombaton tartotta meg az Ügyvédi Kamara évvégi közgyűlést, amelyen érdekes kérdések merültek fel.

Az ülést megnyitása után dr Krüger Jenő kamarai elnök ismertette az ügyvédi kar fontosabb kérdéseit, előadva, hogy az ügyvédi kar tagjainak egy ötöd része részben a harc-téren, kis részben az országban katonai szolgálatot, idehaza pedig az ügyvédi kar megélhetési problémái egyre nehezebbé válnak, mert a peresügyek száma a tavalyival szemben egy nyolcad részére csökkent, a közönség teherbíróképessége megkisebbedett, az adósvételek és hitelnyújtások pedig egyáltalán nincsenek.

Kegyeletes szavakkal emlékezett meg a haza védelmében elhunyt dr Nemlaha György nagyváradi és dr Járfalussy Alajos szatmárnémeti ügyvédekről.

A megnyitó beszéd után dr Bige Gyula és dr Selmeczy János üdvözölték a kamarai elnököt azon alkalomból, hogy kormányfőtanácsosi címmel tüntették ki.

Dr Krüger Jenő kamarai elnök válaszolt az üdvözlő beszédekre: „A megszállás alatt nem voltak címek és kitüntetések, egymást tüntetjük ki bizalommal és megbecsüléssel. Ezzel a kitüntetéssel, hogy a Kamara megalakulásakor négy vármegye kara engem választott meg a Kamara elnöki székében, a legnagyobb kitüntetés ért. Hogy a legfelsőbb helyről ért el-

ismerés ezen választás helyességét megerősítette, ezzel nem csak engem, hanem az általam képviselt ügyvédi kart is kitüntetés érte.”

A közgyűlés elhatározta, hogy dr Krüger kamarai elnök arcképét régi hagyományokhoz híven megfesteti.

Utána az elnök ismertette a Kamara jövő évi költségvetését, mely a hadbavonult ügyvédek és hozzátartozóinak segélyezésére 30.000 pengőt irányzott elő.

A költségvetést a közgyűlés elfogadta.

Dr Czeglédy Miklós kamarai főtitkár ismertette az ügyvédi tarifa kérdését, előadta, hogy az általános ár-és munkabér emelkedésével szemben az ügyvédi kar munkálatainak díjazása még mindig a régi maradt. Az ítélőtábla elnöke, dr Moldoványi István belátta ezen helyzet tarthatatlanságát s a díjazás felemelését kezdeményezte.

Ezután dr Sályi László kamarai titkár ismertette az ügyvédi kar adókérdését, a tagdíjak régi színvonalon való fenntartását, a díjszabás kérdését és végül a gépiró szolgálat felmerült nehézségeket.

A titkári jelentés után foglalkozott még a közgyűlés az ügyvédi nyugdíj kérdésével is.

Végezetül dr Selmeczy János a város által megterhelt ingatlanok tehermentesítési kérdésében szólalt fel.

Házat, birtokot, szőlőt
adni, venni
akar, keresse fel
PRÁGER ügynökséget
Teleki-utca 38. szám.

Finn-ugor néprökönsági ünnepek Budapestén

A Magyar Országos Tudósító je-jenti: Évek óta novemberben 20-án ünneplik meg a finn-ugor néprökönságot. Eze a napon Magyarországon és Finnországban megemlékeznek a két rokonszámazásról és a többi szét-szörtán élő finn-ugor népekről. Az idén a Turáni Társaság, a Magyar-Észt Társaság és a Magyar-Finn Társaság együttes közgyűlést rendezett és ezen megemlékezett a testvérnemzetekről. Vuorimaax Aarne Finnország budapesti követe a közgyűlést magyar nyelven, majd Hankiss János államtitkár mondott beszédet.

Egy per, amelynek sohasem lesz vége

A Magyar Tudósító jelenti: Ács Tivadar, a külföldi magyarság és Kossuth-emigráció ismertnevű kutatója a napokban „Népek tavasz” című kötetében közzétette és feldolgozta — több más emigránsnapló kapcsán — Kossuth Lajos és Teleki László gróf levelezését, amelyet a szabadságharc kultuszminiszterének, Horváth Mihály esanádi püspöknek kézíratos hagyatékában talált meg.

Erről a még sajtó alatt lévő nagyérdemű levéltári anyagról tudományos módszerességgel megállapította, hogy azonos azokkal a bírói pecsét alatt lévő iratokkal, amelyek a közvélemény „Teleki László hagyaték” néven ismert és amely levélsomag tulajdonjoga körül fél évszázada folyik már a per a Nemzeti Múzeum, a kultuszminisztérium és a gróf Teleki, Pulezky, Irányi, valamint más történelmi nevű családok között.

Az öt évtizedes per, mely idáig megakadályozta, hogy a történettudomány megismerje a Kossuth-emigráció diplomáciai és forradalmi tevékenységét, csupán törvényszéki ítélet stádiumába jutott. Az elsőfokú ítélet a Teleki-család csesziója folytán a Nemzeti Múzeum tulajdonjogát állapította meg a történelmi értékű iratokra nézve. Táblai ítélet nem lehetett hozni, mivel a nagylétszámú örökösök örökösői valamelyikének az idézés sohasem kézbevitethető ki e így perjogi akadályai voltak a másodfokú ítéletnek.

A tengeri kigyóvá dagadt pernek ebben a stádiumában most új oldalhajtás támad. Irányi Géza, nyugalmazott t. tanácselnök az Irányi-örökösök egyike beadvánnyal fordult a Táblához és kárigényt jelentett be a Nemzeti Múzeummal szemben a Horváth Mihály hagyatékából előkerült, de kétségtelenül valaha a Teleki-hagyatékban volt Kossuth-Teleki László-féle levelezés publikálására adott engedély miatt, amelynek folytán Ács Tivadar „Népek tavasz” című történelmi munkája megjelenhetett.

FERENC JÓZSEF
KESERÜVIZ

A velencei menyasszonyképző tanfolyam megnyitása elé

Miért?

Három hónapos átképzés fiatal leányaink és anyáink frontján. Front ez, hol meg kell vívunk az élet nagy ütközetét. Hűsz esztendő házagait kell kitöltenünk. Megszólalnak az elnémult hangok! Kongatják a magyar, az anyanyelv édes zenéjét. Istentől ihletett írónk és költőnk, kiknek megadatott, hogy a magyar nyelv hullámain hirdessék mindama szépet, melyet a Teremtő a teremtés koronájának homlokára és szívére vésett. A még nem látott, vagy elfelejtett s a Kárpátok medencéjét, az édes magyar Hazát ábrázoló térkép elé állítjuk őket, hogy jól megnézzék s el ne felejtsek „Igy volt, így lesz!” Tükröz ez, melyben meglátják fajunk szépségét és boldogságát! Domború lencse, mely minden magyar leányt és asszonyt odagyűjt, hogy jól megértsék: létünk egyenes állású, valódi képét csak ez a tükröz, ez a lencse adja, amit eddig láttak az torzkép volt, szétszórt lencsével: fordított, kicsinyített, valótlan képpel. A gyermeke ágyánál könnyes tehetetlenséggel álló anyák helyett erős és értelmes, segítséget nyújtó anyákat neveljünk! A magyar nőnek otthon kell lennie a konyhában, „innét indul ki a titokzatos út a férj szívéhez”, a szobában „otthonom az én várom”, az éléskamrában „a befőtt és lekvár-üvegek sorkatonái, a lefőgő kolbász- és sonka-örsemek vivők a téli nagy esztét”, a virágoskertben „tulipán, székfű, rózsák nélkül nincs magyar ház”. Bevessük a szívekbe, hogy lelkiünk egy és halhatatlan, két tulajdonosa van: az Isten — mindörökké, mi halálunk napjáig! A gyermek az Isten angyalának mosolya, erre a mosolyra vigyázni kell. Istenhez hangolni, a magyar föld szeretetére megtanítani a szülő kötelessége. Istentől kapott drága kincs az egészség! Védmünk kell családjainkat. Ezek az állam alkotó elemei, ezeknek a forrásoknak tisztának, üdítőnek kell lenniük. Hadd kongassák az átképzés hangjai a nő nagyságát Isten szemében s ennek kivirágzását a magyar földön: Dobó Katicák, Zrínyi Ilonák, Kanizsay Dorotyak legyenek a magyar nők. Változtassanak nevet, változtassanak szívet: Mária országában, Máriás lelkek!

Ezért:

Program:

Fiatal leányok és asszonyok, várunk titeket, jöjjetek! A tanfolyam f. hó 25-én, csütörtök este 7 órakor kezdődik a velencei Kultúrházban (Mátyás király u. 75.) Minden csütörtökön 7—8-ig négy előadás keretében építjük a szebb jövőt. Három hónap után, március 15-én fejezzük be tanfolyamunkat. Legyen ez a március 15 a magyar leányok és asszonyok szellemi felszabadulásának és öntudatos, boldog napja. Z. F.

Szolgálatos gyógyszertárak

V. CSOPORT:

KLEOPATRA gyógyszertár Kossuth Lajos-utca 2. (Barla Dezső) 15-15.

CSILLAG gyógyszertár, Mussolinai-tér 3. (E. Csapó Z.) 25-51.

MÁTYÁS KIRÁLY gyógyszertár, Szt János-u. 50. (Ajtay G. Gyula) 21-31.

SENT ANTAL gyógyszertár, Gerliczy-u. 14. (Atlasz Lajos) 13-55.

Közyűlést tartott a Vármegyei Tűzoltó Szövetség és a Nagyváradai Önkéntes Tűzoltó Egyesület

Nagyvárad. Vasárnap délelőtt tartotta meg évi rendes közgyűlését a Biharmegyei Tűzoltó Szövetség, majd a Nagyváradai Önkéntes Tűzoltó Egyesület a vármegyháza dísztermében.

Az ünnepélyes formában megtartott gyűlésen megjelent dr. Cziffra Kálmán főispán, az elnöki tisztet vitte dr. Nadányi János töltötte be. Helyet foglaltak az emelvényen vitéz Zombory Lajos erdélyi tűzrendészeti felügyelő Kolozsvárról, Roncsik Jenő Békés megyei felügyelő, a város részéről Klemens Rudolf városi tanácsnok és a jegyzőkönyvvezetéssel megbízott Szolnoki Sándor felügyelő.

A közgyűlést vitte dr. Nadányi János nyitotta meg, üdvözlővén a megjelenteket, majd Rehák Tamás beszámolt a megyei bizottság év munkájáról. A közgyűlés egyhanguan elfogadta, az alapszabályokat, valamint az összes indítványokat és előterjesztéseket.

A Vármegyei Tűzoltó Szövetség gyűlésének berekesztése után, a

Nagyváradai Önkéntes Tűzoltó Egyesület folytatta a közgyűlést, amelyen az elfoglalt elnök, dr. Soós István polgármester helyett, újra vitéz dr. Nadányi János társelnök elnökölt. A közgyűlés Krasznai Györgyöt titkárnak, Kurka Bélát szertárosnak választotta meg, megalakult még a választmány is 12 tagból. Elfogadta a gyűlés a Rehák Tamás által tett összes indítványokat, majd Jakobini József, a Carmen cipőgyári tűzoltóság parancsnoka felolvasta az eskü-mintát és az ujonnan szervezett tűzoltók ünnepélyesen lettették az esküt.

Ezután vitéz dr. Nadányi elnök elismerő szavakkal emlékezett meg az ujonnan létesült önkéntes tűzoltó állományokról, így a Carmen cipőgyár, MÁV műhely, Elelmiszter Ipar R. T., továbbá a m. kir. dohányraktárak tűzoltóságának megszervezéséről és indítványozta, hogy küldjön a közgyűlés üdvözlő táviratot vitéz Kiss Lajos országos tűzoltó főfelügyelőnek és dr. Hlatky Endre főispánnak, aki gyengélkedése miatt a közgyűlésen nem jelenhetett meg.

Eredményes munkáról számoltak be a Katolikus Nőszövetség közgyűlésén

Nagyvárad. Már az elmúlt év őszén tapasztaltuk a Katolikus Nőszövetség együttműködésének nagy sikerét. Az idén még jobban megerősödött az együttműködés, amelynek beszédes jele volt a tegnapi közgyűlés.

A Szózat élénklése után Cziffra Berta elnöknő üdvözölte a közgyűlést és a megjelent vendégeket, majd kifejtette a szociális gondolkodás és a felebaráti szeretet nagy fontosságát.

Az elnöknő bevezető szava után dr. Schriffert Béla apostoli kormányzó helynök vezetésével kezdetét vette a közgyűlés. Egymásután következtek a jelentések. A nőszövetség egyesített jelentését előterjesztette Paragi Istvánné, amelyben nagyszabású munka körvonalai bontakoztak ki előttünk. A jelentés külön köszönetet mondott Vidor József városi népművelési titkárnak, aki megértéssel támogatta a Nőszövetség kulturális munkáját. Barabás Livia a Kalász munkájáról tett előterjesztést. Bús Hedvig szociális nővér pedig a Nőszövetséghez csatlakozott debreceni női munkaközösség jelentését ismertette. Scholz Klára a Nőszövetség munkájáról számolt be és azt a kérést terjesztette elő, hogy az egyházmegye és a város karolja fel a szociális gondoskodást oly tekintetben is, hogy létesítsen megfelelő ösztöndíjat, amelynek segítségével képezhetnének a szociális főiskolán kellő számú szociális gondozónőt. A jelentések sorozatát a pöztári jelentés fejezte be, amelyet Szabó Ákosné terjesztett elő.

Ezek elhangzása után dr. Kiss Szaléz debreceni ferences plébános tar-

tott ismét mély hatású ünnepi beszédet. Beszédében foglalkozott korunk szociális képével és hangsúlyozta, hogy a tevékeny felebaráti szeretetnek kell átvennie a vezetést az emberek életében. Meg kell valósítani azt a krisztusi törvényt, amely oly szeretetet kíván mással, mint magunkkal szemben. Feltette a kérdést, melyik keresztény merné elmondani, hogy ezt teljesítette. Minden emberben Krisztust kell látnunk.

Két kérést intézett a nőkhöz a szociális lelkiület mélyítése szempontjából: tiúntetőleg tartásuk magukat távol azoktól a nőktől, akik ma is csak tündökölni akarnak s ne elégedjenek meg a szegényeknek tisztán csak anyagi felkarolásával, hanem igyekezzenek lelkiileg is felemelni őket. A férfiak számára pedig életprogrammal jellelte meg, hogy legyenek a szociális igazságosság lovagjai.

Az előadáson elhangzott a fent két szavazaton kívül még két mély hatású szavazat is. Az egyik Balázs Ilona szavazata volt, aki Reményik Sándor Halotti beszédét adta elő nagy művészettel, a másik pedig Hesz Márta szavazata volt. A közismert kiváló szaváló ez alkalommal Sik Sándor Alexius a templom előtt beszélt költeményét szaválta nagy tetszés mellett.

A közgyűlést dr. Schriffert Béla apostoli kormányzó helynök szavai zárták be, aki záró beszédében és az egyes műsorszámok között a keresztény felebaráti szeretetből folyó kötelességeinkre hívta fel a figyelmet.

A gyűlés a pápai és a Himnusz el-
éneklésével ért véget

Dr. Szediák E. Ö. N. főorvos tart előadást a csütörtöki szabadegyetemen

A Szabadegyetemen 1943. évf. november hó 25-én délután 5 órai kezdettel a városháza dísztermében dr. Szediák Ödön elmeorvos főorvos tart előadást. Előadásának címe: A nevelés hatása az idegrendszerre. A kiváló előadó a tavalyi Szabadegyetemen is nagyszerű előadást tartott, s így öt nemcsak mint kitűnő orvost, hanem mint a vezetés előadót is ismeri a nagyváradai közönség. Érdekes témájú előadásának vázlatát lapunk következő száma közli.

Nagyszerű előadás volt a Szent József-telepen

A Szent József-telepi kultúrház ifjúsági egyesülete tegnap délután nagyszerű előadást rendezett.

Acher Jakab rendezésében színpadon került a nagyváradai írónak, Sziligetinek Cigány című népszínműve.

Legutóbbi számunkban már említettük, mekkora nagy az érdeklődés az előadás iránt. A különben elég nagy befogadóképességű terem szűknek bizonyult.

A darabot Tyukos József lazarista, telepi lelkész nagyon talpraesett megnyitóbeszéde előzte meg. A nagy Széshenyi szellemét idézte, amely a népszínmű kiválasztását is sugallta.

Kiváló alakítása volt Kakucs Lajosnak a címszerepben. Porta Nusi elethűen adta az intrikus, igazi falusi sárkánytipust. Rózi szerepét nagy átéléssel játszotta Sztankovics Juci. Gyuri szerepét pedig Szalay Károly. Bodó György, Bartha Sári, Toth Béla játéka sem maradt el a többitől. Danisovszky József, Bodó Irénke, Gantvér Cecília, Gál Julia, Dávid Sándor, Drágos János, Vekerdi Sándor, Miklós József, Zsofnak József, Rácz József is ügyesen oldották meg szerepüket.

Dicséret illeti Acher Jakabot az ügyes és szép díszletért és a darab megrendezéséért.

A leghálátlanabb és egyben a nélkülözhetetlen szerepet Kiss Eujza övönő alakította sugólyukban.

Rendező, szereplők mind kíválót alkottak a közönség a szép játékok hosszas tapsviharral jutalmazva, teljes meglelédéssel távozott.

B. J.

Iparostanoncotthont avatott Győr városa

Győrből jelentik: (MTI.) Szombat délután avatták fel ünnepélyes keretek között Győr városa és az Országos Gyermekekvédő Liga által közösen létesített új iparostanoncotthont. Az ünnepélyt Albrecht királyi herceg, az Országos Gyermekekvédő Liga elnöke nyitotta meg, majd Bornemissza Géza ipariügyminiszter mondott felavató beszédet. Örömeinek adott kifejezést, hogy a magyar társadalom megérti az iparostanoncnevelés fontosságát. Azt szeretné, ha minden tanonc bizonyos ideig tanoncotthoni nevelésben részesülne, hogy méltó nevelést és szak-képzettséget kaphasson az életre.

A miniszter beszéde után Valló István dr. helyettes polgármester ismertette a tanoncotthon létesítésének előzményeit, majd az Országos Gyermekekvédő Liga részéről Petry Pál dr. titkos tanácsos, ügyvezető elnök átvette az intézetet.

Mozik műsora:

APOLÓ: Szíáni macska,
BELVÁROSI: Münchhausen,
CASINO: A négyarcú asszony,
KORONA: Lidércfény.

Évi beszámoló közgyűlést tartott a váradvelencei Szent Erzsébet Asszony-szövetség

Leiket gyönyörködtető keretben, meleg hangulatban tartotta meg évi beszámoló közgyűlését a velencei Szent Erzsébet Asszony-szövetség tegnap délelőtt.

Az ünnepség a délelőtti 10 óras szentmisével kezdődött, amelyen valamennyien közös szentáldozáshoz járultak. Szentmise után Zitzmann Ferenc lelkész megáldotta az egyesület új Szent Erzsébet képét. Az asszony-szövetség megkoszorúzza a templom felajánlái záclaját, majd átvonulva a kulturházba, kezdetét vette a közgyűlés, melynek keretén belül Wallner Lászlóné üdvözlő szavai után egymásután peregtek a számok, melyek beszélgetésen bizonyították, hogy az Asszony-szövetség megállta a helyét a vártán, a gyermekeket szerető irgalmas Krisztus szeretetével dolgozott.

A tartalmas közgyűlés az egyházi igazgató szavaival fejeződött be. Szent Erzsébet szívének finomságára és kezének irgalmasságára, a két főparancsot közös szolgálatára biztatta az Asszony-szövetséget.

Közzétették az 1924. évi születésüek lajstromát

A Hvt. U. III. R. I. Cim. 32. §-ának 3. pontja alapján értesítem a város közönségét, hogy az 1924. évi születésüek összeírásai lajstromát betekintés végett közzezmélre tettem ki a városi katonai ügyosztálynál (gr. Teleki Pál u. 3. sz. alatt) 8 napon át, 1943. évi november 23-tól 30-ig. Mindazok, akik az összeírásban kihagyást, vagy helytelen felvételt venniék észre, vagy óvást akarnak emelni valamely kedvezmény megadása ellen, feljelentéseiket, észrevételeiket a városi katonai ügyosztálynál tegyék meg.

Nagyvárad, 1943. november hó 22.
Polgármester megbízásából:
Kolontkányék. tb. tanácsnok.
kat. ügyoszt. vezető.

Utolsó figyelmeztetés az ebtulajdonosokhoz

Utóljára figyelmeztetjük az ebtulajdonosokat, akik ebüket beoltatták, azonban az oltási bizonyítványt nem vették át a szabályszerű védjegyet (ebbárát) f. évre nem váltották ki és így az oltás tényét igazolni nem tudják, valamint azokat, akik az ebadóit mindeztől sem rótták le, hogy az ebtartási szabályrendelet 19. szakasza értelmében a városi gyepmester ezek ebeit, mint az ebadó alól kivont, vagy az ebtartás egyéb szabályai ellenére tartott ebeket köteles befogni. Ezért mindezen ebtartó egyének a saját érdekükben 3 napon belül a fogyasztási adóhivatalnál (Bémer-tér 4. l. emelet) fentiek rendezésére végett okvetlenül jelenjenek meg, ellenkező esetben az ebtartási szabályrendelet fenti szakaszának alkalmazása iránt fogunk intézkedni.

Nagyvárad, 1943. november 22.
Városi fogyasztási adóhivatal.

Miért közlekednek lassan a villamosok?

Az utazóközönségnek néhány nap óta feltűnt, hogy városunk azon villamos vasuti vonalrészein is, ahol a villamosok eddig teljes sebességgel közlekednek, most csak lényegesen kisebb sebességgel haladnak.

Mint hogy a városi vasutnak több vonala van előrangúan kiépítve és emellett a villamos motorkocsik legnagyobb része is kifogástalan állapotban van, illetékes helyen érdeklődtünk a lassabb közlekedés oka felől, ahonnan azt a felvilágosítást kaptuk, hogy a villamosmű a most kiadott korlátozó rendelkezések folytán, de meg a jelenlegi áramfejlesztő berendezése mellett elegendő mennyiségű áramot nem szolgáltathat a városi vasút részére, illetve a villamosok gyors járása folytán előálló állandó ma-

gas terhelést a villamosmű nem vállalhatja.

A villamosok lassú közlekedését a város egész területén tehát a villamosmű áramfejlesztő gépeinek üzembiztonsága miatt kellett elrendelni, amely intézkedést, habár káros kihatással van a városi vasut személyforgalmára, mindamellett a köz érdekében késedelem nélkül meg kellett tenni, mert máskülönben a magánfogyasztás áramszolgáltatása is veszélyeztetve lett volna.

Miután a villamosok lassúbb járatása csak átmeneti intézkedés, éppen ezért reméljük, hogy a városi villamosmű és a városi vasut által közösen elrendelt óvatossági rendszabályok a város közönsége részéről kellő megértéssel fognak találni.

A Mikronemikroszkop óriási jelentősége az orvostudományban

Nagyvárad. Kezdődött azzal, hogy kaptam egy meghívót. A Német Akadémia nagyvárad Lektorátusa „Mikronemikroszkop az orvosi kutató munkában” címen hangos-filmmel kísért előadást hirdetett. Szombat este azután elmentem a Lektorátusba, ahol az új nagy teremben már zsúfolt közönség várta az előadót, dr Brüggmann-t, az I. G. Farben vezérigazgatóját.

A világos érthető német nyelvezettel tartott előadás és a kísérő film egy egész új, előttünk, laikusok előtt eddig ismeretlen világot mutatott be. A bevezetőből megtudtuk, hogy az u. n. orvosi mikroszkopok „csak” 2500-szoros nagyításra képesek s ezt is a különböző, egymásba kapcsolt optikai lencsék sorozatával éri el. De ez a nagyítás még kevés ahhoz, hogy minden bacillus felismerhető, ráadásul elemelhető, megfigyelhető legyen. Azonban az optikai műszerek tökéletesítése ennél az eredménynél már holtpontra jutott. Ujabb, más ténre kezdtek kutatni, kísérletezni, míg végre a német tudományos kutatások az ultramikroszkópot eredményezték.

A filmen jól látható a közönség a hatalmas készüléket, mely egy modern röntgenkészülékre emlékeztet-

tett. Az ultramikroszkóp nem optikai lencsékkel, hanem elektromos uton, kb. 50.000 volt feszültséggel éri el a 10—36.000-szeres nagyítást, melyet szabad szemmel nem lehet látni. Ezért a mikroszkópba egybeépítettek érzékeny fényképező gépet és a levett fényképeken lehet a nagyításokat vizsgálni.

A nagyítások öröndetes fejlődés előjelei, segítői az orvostudomány bacillus elleni harcában. A typhus bacillus ilyen nagyítás mellett 5—6 centiméteres ijesztő pálcikák, krumplik s bizony izegtünk-mozogtunk székiünkön, mikor arra gondoltunk, hogy ezek a parány lények — melyeknek az emberi test a legkedvesebb otthona —, milyen módon táplálkoznak, szaporodnak. Ismeretlen kis világ tárult fel előttünk a maga törvényszerűségében. De nemcsak a kórokozók tanulmányozása, de a textil- és ötvösipar terén is mulhatatlan nagy jövő vár az ultramikroszkópra. Sajnos, hogy a hihetetlen drága előállítási költség és az üzembertartáshoz szükséges igen magas feszültségű áram nem igen áll mindenütt rendelkezésre. Ezért eddig csak egyes kiváló tudósok használhatják áldásos kutató munkájukhoz. (csay)

SZINHÁZ**Színházi iroda közleményei
Egész héten minden este „Fekete Péter”**

FIGYELEM! A előadások a jelzett időben pontosan kezdődnek! Az előadás megkezdésekor a nézőtéri ajtókat a rendőrség bezárja.

A rendkívüli nagy sikerre való tekintettel, minden este háromnegyed 7 órakor és vasárnap délután egy-negyed 4 órakor a Fekete Péter operett van műsoron. Az egész város a Fekete Péter-ről beszél! A nagy érdeklődésre való tekintettel, ajánlatos jegyekről előre gondoskodni!

Filléres helyárakkal kerül színre szombaton délután egy-negyed 4 óra-

kor a *Latyi-Matyi* című nagysikerű gyermek mese-operett, hogy minden gyermek számára hozzáférhető legyen ennek a mulatságos, vidám gyermek-operettnak a megtekintése. Jegyek elővételben már válthatók.

HETI MŰSOR:

Minden este háromnegyed 7 órakor: *Fekete Péter*.
Szombaton délután egy-negyed 4 órakor: *Latyi-Matyi*.
Vasárnap délután egy-negyed 4 órakor: *Fekete Péter*.
Jegyek elővételben hétköznapokon délelőtti 10-től 1 óráig, délután 4-től 6 óráig, vasár- és ünnepnapokon délelőtti 10 órától fél 1 óráig és délután 4 órától 6 óráig.

Kedden Szigligeti felolvasóülés

Ma, kedden, november hó 23-án délután 5 órakor tartja második felolvasó ülést a városháza közgyűlési termében a következő műsorral. 1. Tabéry Géza elnöki megnyitó. 2. Castano-Közeghy Marianna „Nagyvárad művészei” című tanulmányát felolvassa Daróczi Kiss Lajos. 3. Diószilágyi Ibolya, versek. 4. Hankovics György felolvassa „Feri” című elbeszélését. Belépés díjtalan, csupán önkéntes adományokat kér az elnökség.

A vácas**egyheti népmozgalma****Születések:**

Roosman Áber magántisztviselő fia Róbert, Waldmann Herman rabbi leánya Róza, Baranyi József MÁV kőműves leánya Erzsébet, Balázs József ütőtömester leánya Zsuzsanna, Schmidt Gusztáv asztalossegéd fia Gusztáv, Ruff Sándor lakatosmester leánya Erzsébet, Fodor János kondás leánya Terézia, Lázár Demeter napszámos fia Demeter, Lázár Demeter napszámos fia Pál, Szalay Tibor magántisztviselő fia László, Dávidovits Jenő napszámos leánya Márta, Módi József timárségéd leánya Erzsébet, Tarr Imre napszámos leánya Irén, Eilensschütz Tibor cukrászegéd fia Péter, Lévai Dezső teglavető mester leánya Julianna, Pap Lajos napszámos fia István, Mezey János kereskedő leánya Lujza, Boczonyi Lajos szobrász leánya Erzsébet, Szűcs László fodrászegéd fia László, Nagy Imre földműves leánya Etelka, Turzó Sándor könyvkötő segéd fia Sándor, Suta Viktor MÁV főpénztáros fia Viktor, Csonki Gyula gépező kovács leánya Zsófia, Eilenes Ferenc kelmefestő mester leánya Magdolna, Forán Mihály községi irnok fia Mihály, Áron B. Tarsoly Antal MÁV félező leánya Mária, Eles Sándor malomtulajdonos fia Attila, Oláh Károly napszámos fia Ferenc.

Házasságok:

Gulyás József tüzér műszaki törzsmester és Molnár Julianna, Bele János kmez. fm. napszámos és Lászkó Mária, Ujvárosy József autószerelősegéd és Atrofcsák Berta, Kövér Frigyes MÁV segédtisztjelölt és Jelencsik Piroška, Goldstein Vilmos rézműves és bádogoszegéd és Ditor Sarolta, Bakos Gyula férfiszaboszegéd és Gellén Margit, Berger Sándor női textil kereskedő segéd és Csoma Irén, Teesi Vass Imre lt. törzsmester és Rotter Julianna.

Haláloszások:

Grósz Sámuel 75 éves, Grósz Jenő 57 éves, Agoston Anna 16 éves, Bogdán Ilona 10 éves, Gergely József 80 éves, Bíró József 47 éves, Mantó Attila 4 éves, Halász István szül. Szatmári Julianna 30 éves, özv. Csizgai Lászlóné sz. Bíró Klára 70 éves, Sojtos József 61 éves, Szabó Eleonóra 60 éves, Bihari István 90 éves, Tenkei Ferenc 59 éves, Kityán Magda 11 hónapos, Ditz Sándor 69 éves, Zezedits Ilona 57 éves, Szűcs Imre 70 éves, Bugyi Pál 51 éves, Bauzi Julianna 51 éves, K. Szűcs Gergely 68 éves, Pollatsek Ilona 54 éves, Balogh Sándor 6 hónapos, özv. Borok Lajosné szül. Kauka Franciska 72 éves, özv. Goldmann Izidorné szül. Feldbrand Fáni 65 éves, Tóth Jenőné Frannor Irén 44 éves, Csámpenszki Margit 11 hónapos, Schwartz Eliás 80 éves.

HIREK

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
NAGYVÁRAD,
 SZILÁGYI DEZSŐ-UTCA 5 SZÁM.
 Telefon: 12-27.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK: 1. óra 4.30 P.
 3 óra 12.40 P.
 Postatakarékpénztári csekk számlánk
 száma: 72.301.
 Készenléti díj nem adunk vissza.

Nagyszabású téli segélyruhamozgalmat indult Kolozsváron. Kolozsvárról jelentik: (MTI) A társadalmi egyesületek együttműködésének nemzeti összekötői szombat délután a vasárnap megkezdődött nagyszabású téli ruha-segélyakkal kapcsolatban megbeszélést tartottak a városházán, amelyen megjelent Traeger Ernő miniszteri osztályfőnök és Inczedy Joksmann Ödön főispán. Elsőnek Traeger Ernő szólalt fel és méltatta a mozgalom jelentőségét. Antal István miniszter nevében két rend ruha felajánlásával nyitotta meg a téli ruha-segítő mozgalmat. A vasárnap megindult nagyszabású gyűjtési akció beharangozására minden eszközt felhasználtak. A Mátyás király téren hangszókkal hívták fel adakozásra a közönséget és katonai híradás gépkocsik járták be a várost.

EZ ÉV MÁSODIK NEGYEDÉBEN KÖZEL 12.000-REL SZAPORODOTT AZ ORSZÁG LAKOSSÁGA. Az országos központi statisztikai hivatal idei második negyedévi jelentéséből megállapítható, hogy természetes szaporodás által ez év második negyedében 19.374 lélekkel növekedett az ország lakosságának száma. A születések száma 69.090, a halálozásoké 49.716 volt. Ez idő alatt 24.731 házasságot kötöttek az országban. A múlt év végén az ország lakóinak száma 14.843.279 lélek volt. (Magy. Tud.)

Messe tábornok a Badoglio-kormány új vezérkari főnöke. Lisszabonból jelentik: (MTI) Az angol hírszolgálat jelenti: Ambrosio tábornokot saját kérésére felmentették az olasz vezérkar főnöki tisztétől és utóárává Messe tábornokot nevezték ki. A személyi változás Badoglio tábornagy kezdeményezésére történt.

BUTOROKBÓL ma is nagy választék ARTA butorüzlet, Pannonia épület, Bethlen István utca 2.

LEZUHANT AMERIKAI REPULÓGÉPEK. Madrid, A Német TI jelenti: Washingtoni jelentés szerint pénteken Clovis közelében lezuhant egy repülőgépről mintegy amerikai bombázó. 27 repülő életét veszítette. — Washingtonból jelentik továbbá, hogy eltűnt egy Floridában felszállt szállítógép és így azt elveszítettnek kell tekinteni. Azt hiszik, hogy a tengerbe zuhant. Az amerikai légifegyvernem egy harmadik gépe Massachusetts államban zuhant le. Erről a szerencsétlenségről nincsenek közelebbi részletek.

Faruk király meggyógyult. Lisszabonból jelentik: (MTI) Faruk király állapotában teljes gyógyulás állott be.

MEGNYILT MACZALIK ALFRÉD FESTŐMŰVÉSZ KÉPKIÁLLITÁSA. Vasárnap délelőtt nyílt meg a Széchenyi-téri kioszkban Maczalik Alfréd festőművész képkiallítása. Az önálló tárlat, amely a kiváló művész mintegy hatvan képét foglalja magában, két hétig lesz nyitva. A kiállítás anyagának ismertetésére még visszatérünk.

MEGHÍVÓ

A Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok tagjait 1943. évi november hó 28-án, vasárnap délután 17 óra 30 perckor kezdődő és a Városháza nagy tanács-termében tartandó **disz-közszyűlésre**

ezennel meghívjuk.

Tárgysorozat:

1. Elnök-miniszteri biztos megnyitása.
2. Elnök-miniszteri biztos tájékoztatója.
3. A m. kir. Kereskedelem és Közlekedésügyi Miniszter úr képviselőjének felszólalása.
4. A Kereskedők Országos Egyesülete országos elnökének Balla Aurél ny. áll. titkár úr felszólalása.
5. A Nagyvárad Kereskedelmi és Iparkamara főtitkárának Olasz Vilmos dr.-nak felszólalása.
6. A Kereskedők Országos Egyesülete főtitkárának és esetleg más kiküldötteknek felszólalása.
7. Titkári jelentés.
8. Indítványok.

Nagyvárad, 1943. november 12.

Wargha Gyula, Horváth Arpád, titkár, elnök.

A Nagyvárad Kereskedelmi Csarnok miniszteri biztos.

NAGYSIKERŰ ELŐADÁS A MÁV TURUL ÖNKÉPZŐ EGYESÜLETBEN. A MÁV Turul Önképző Egyesület szombat este 6 órakor szépen sikerült előadást rendezett a Népművelési és Közműveltségi előadásorozat keretében. Dr. Elek Oszkár budapesti MÁV orvos Dalmáciáról szóló veitett-képes előadása volt az est csúcspontja. Kézzel műsorról a vasutas zene- és énekkar gondoskodott. Az előadás műsorát Saly József műhelyfőnök, műszaki tanácsos állította össze.

Milyen összeg foglalható le a fizetésekből bírói végrehajtás során? A MTI jelenti: A Budapesti Közlöny mai száma közli a kormány rendeletét, amely a szolgálati viszonyokból eredő járandóságoknak a bírói végrehajtási eljárás során lefoglalható összegét a változott viszonyok következtében a fizetéseknél évi 3000 pengőre, nyugdíjknál évi 2000 pengőre, munkabérekénél pedig évi 2400 pengőre emeli fel. Minden 18 éven aluli gyermek után a fizetésekből és a nyugdíjakból még továbbá 250 pengőt, a munkabérekéből pedig a gyermeknevelési pótlékon felül évente mintegy 120 pengőt lehet mentesíteni a végrehajtás alól. A rendelet január 1-én lép életbe.

HALLGATÓSÁG HIÁNYÁBAN ELMARADT AZ IPAROS FŐISKOLA VASÁRNAPI ELŐADÁSA. A Városi Népművelési Bizottság az iparosság részére Közművelődési Főiskolát szervezett. Vasárnap este kiváló előadók közreműködésével kellett volna megtartani az ismeretterjesztő előadást, ami azonban az érdeklődés hiánya miatt elmaradt.

Hirdetmény. A köztisztasági üzem 5.68 P napibérrel utcaszűrésre néket is felvesz. Jelentkezni egész nap lehet Kazárnyatiér 17. sz. alatt. Igazgatóság.

Földrendést jelzett a belgrádi jelző-állomás. Belgrádból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Szombator délelőtt 11 óra 14 perckor a belgrádi földrendést jelző állomás délnyugati irányban 750 kilométeres távolságról erős földrendést jelzett.

Beiratkozás az Alliance Française nyelvtanfolyamaira: november 19, 20, 22 és 23-án délután 5-7 óra között az Ujvárosi Otthonban. Beiratási díj, egész évre 15 pengő. Tanulj ma.

A legművészibb francia film

A négyarcú asszony

Főszerepben Francoise Rosi

Kedden utoljára a CASINO-ban

Jurcek Béla államtitkár magas német kitüntetésre. Berlinből jelentik: (MTI) Jurcek Béla államtitkár, Hitler Adolf, a Német Birodalom vezére, a Német Sasrend nagykeresztjével tüntette ki.

KURUC-EST A MAGYAR HÁZBAN. Vasárnap délután nagyszerű Kuruc-estet rendezett az Erdélyi Párt váradréti körzete a Magyar Házban. Az előadáson ének, táncszámok szerepeltek, bemutatják a *Penészvirág* című életképet. Nyeste István református lelkész a kuruc eszelemet méltatta, dr. Bárdos József főgimnáziumi tanár pedig a kuruc-költészetéről tartott nagyhatású ünnepi beszédet. A nagyszámú megjelent közönség lelkesen ünnepelte az est összes szereplőit.

Utcai tüntetések voltak Palesztinában. Amszterdamból jelentik: (MTI) A Német TI jelenti: Az angol hírszolgálat szerint Palesztinában szombaton utcai zavargások voltak, amelyek során harminc ember megsebesült. Tel-avivban a tüntetők felgyújtották az angol kerületi előjáróság székházát.

LOVAKAT VÁSÁROL A HONVÉDSÉG. Nagyvárad th. város polgármestere az alábbi hirdetményt adta ki: Értesítem Nagyvárad város területén lakó összes lótartó gazdákat, hogy a m. kir. honvéd központi lóvásárló bizottság loértékesítő szövetkezeti f. évi november hó 25-én, reggel 8 órától a *kolozsvári* vásártéren szabad egyezkedés alapján lóvásárt tart. A honvédség ez alkalommal mindenféle lovat vásárol. Nagyvárad, 1943. november 22. Polgármester megbízásából Kolontáry, th. tanácsnok, kat. ügyoszt. vezető.

Iparos hírek. A vas- és fémpari szakosztály értesíti tagjait, hogy az Andrányi céghez feklemez érkezett és IX-81-es sorszámmal, valamint a horganyzott lemezt IX-91-es sorszámmal folyó hó 27-ig átvehetik. Elnökség.

RÁDIÓ

KEDD, NOVEMBER 23.
 Budapest I.

- 10.15 Szórakoztató zene.
- 11.15 Hajak Károly hegedul.
- 11.40 Divattudósítás.
- 12.10 Zenekari művek.
- 13.30 Honvédeink üzennek: A Vöröskereszt bajtársi rádiószolgálat.
- 14.00 Radios Gábor táncgyűjtése.
- 15.00 Mollés Béla zenekar.
- 15.30 Gyermekdelután.
- 16.20 Ilinczy László szalonzenekara.
- 17.00 Dal, muzsika és vers az ószutórol
- 17.35 Az Operaház előadásának közvetítése: Rózsalovag.
- 21.10 Finn ének a háborúrol és békérol
- 21.20 Géczy Barnabás zenekarának műsorából.
- 22.40 Se szó, se beszéd, muzsika.

Budapest II.

- 19.00 Mezőgazdasági felőra.
- 19.39 Lyra-dalkör énekel.
- 19.55 F. Hercsuti Ilona zongorázik.
- 20.15 Hangképek a Kassai ünnepi kiállításokról.
- 20.40 A Bohém tánczenekar műsora.
- 21.10 Kulacs Balog Józsa cigányzenekara.
- 21.40 Mai magyar szerzők
- 22.25 Chopin-keringők.

Ipartestületi hírek

A vas- és fémpari szakosztály elnöksége értesíti tagjait, hogy a karbid és benzin igénylést az eddigi igénylési időponttól eltérően minden hónap 20-tól 25-ig eszközli. Tehát a december havi igénylést már folyó hóban a fenti időben kérjük bejelenteni. Karbid igénylést csak oxigén számla felmutatása ellenében vesszük fel. Szakosztályunk tagjai részére kovács köszön érkezett, melynek kiutalását megkezdtük és kérjük, hogy igényeiket jelentsék be. Továbbá a kovács-szakosztály kéri tagjait, hogy akik az abroncsvas, patkóvas és vegyesvas kiutalásukat nem vették át, azok folyó hó 24-ig jelentkezzenek Fekete János urnál, mert ellenkező esetben utalványukat másra átruházzák. Elnökség.

Összinte mozikkritika

Münchhausen

— Bemutató a Belvárosi Mozgóban —

Az Ufa német filmvállalat huszonöt-éves jubileuma alkalmával párját ritkító filmmel kívánt kilépni Európa nyilvánossága elé.

A jubileumi „Münchhausen” már csak azért is méltó a komolyabb mozilátogatók figyelmére, mert ez a valóságban sokarcú film mindenkinek nyújtja azt, amit az illető a mai filmtől vár.

Aki lélektani, sőt élethölcséleti tanulmányoknak tekinti a mozibajrást, azt megragadja a kalandor lelkivilágának mesteri feltárása. De nem azok a képek maradnak meg a lelkében, ahol merész és léha életét éli, az örökifjú Münchhausen (Hans Albers), hanem az egyetlen kirobbanó erejű jelenet marad meg benne, amidőn a már lebiggadt világalandor lemond az ördögi segítséggel nyert örökifjúságról és öszülni meg ráncosodni kezdő, de végtelenül jóságos felesége szemlélése közben megállapítja, hogy az örökifjú kalandorosság az embert nemcsak féltetné, de félemberré is teszi. Azért lemond tehát az örökifjúságról, mert egész ember kíván lenni ismét, aki jó feleséghez hűséges akar maradni mindenben, még abban is, hogy egyszerre öregedjék vele.

Aki a valóságérültséggel határos, sőt a valóságérültséggé átugró kalandokat akar látni és hallani a hangos mozivászonon, az ilyenmit is bőven talál ebben a hatalmas, közel 3400 méteres filmben.

Aki tudni akarja, hogy mire képes a mai színes filmtechnika a trükkök tereén, erről is tökéletes bemutatót kap a „Münchhausen”-ben.

A film meztelenségeinél feltűnő, hogy bár egyes jelenetekben nagyobbarányúak ezek, mint a magyar filmekben, de mégsem olyan veszedelmesek, mint a meztelenségeik miatt kárhözhatott egyes magyar filmek, mivel a szereplők alakítása itt, a „Münchhausen”-ben, kivéve egyetlen rövid has-táncot, nem kirívó.

A címszereplő Hans Albersen kívül szintén elsőrangú Ilse Werner (Este hercegnő), Brigitte Horney (Katalin cárnő), Ferdinánd Marian (Cagliostro gróf).

Olasz Péter dr.

SPORT

Majdnem meglepetést okozott a Gamma Nagyváradon

Sorra kikaptak az esélyesek

A multheti sima forduló után ismét vaskos meglepetésekkel szolgált a vasárnapi futballcsata. Kikapott egy csomó esélyes csapat, minek következtében a NAC pontelőnye alaposan megnövekedett. Már 5 ponttal vezet az élen s utána a Csepelen döntlent kiharcolt Kolozsvár foglalta vissza ismét előkelő második helyét. Az utolsó hat sereghajtó a DiMÁVAG kivételével mind győzött s így az a

helyzet hogy az 5. és 14. helyezett között mindössze két pont a különbség, de a 8. és utolsó helyezett is csak 3 pont választja el. A hátralevő öt fordulón tehát még igen nagy helyeserék történhetnek, egyedül talán csak a NAC-ot nem lehet már az őszi bajnoki címtől megfosztani.

A vasárnapi forduló eredményeit alább közöljük:

NAC—Gamma 2:1 (1:1)

Vasárnap reggel egészen vigasztalannak látszott az idő. Esett az eső s bizony a NAC délutáni kasszáját csak igen alacsony áron lehetett volna áruba bocsájtani. Délre azonban felszakadt a felhőzet s a szurkolók megkönnyebbült szívvel tödültek az Erzsébet-ligeti pálya felé. Kint a pályán igen kellemes meglepetés várta a közönséget. A nagy eső után frissen felhínt salak tette teljesen sártalanná az állóhely és a lelátó körüli sétáló helyeket. Ezért a nagy-szerű munkáért elsősorban Krüger Károly sportigazgató érdemelt elismerést, mert fáradhatatlan agilitással kilincselte az illetékes hivatalokat és ellenőrizte a pályamunkálathat, hogy a közönség elviselhető körülmények között nézhesse végig az izgalmasnak ígérkező mérkőzést.

Az öltözőkben nyugodt a hangulat. A Gammánál Király gyuró kezeli a játékosokat, a hosszú vonatkozás után. A NAC-nak Rónay Ferenc edző ad utasításokat. Amikor pedig megtudja az ellenfél felállítását, csak ennyi mond:

— Megmondtam jólőre, hogy a sok Gamma sármának rendes felállítása lesz a vége.

Dr. Thomasz játékező sippelre pontosan 2 órakor futottak ki a csapatok és a következő felállításban kezdtek:

NAC: Vécsei, Mészáros, Ónody, Szegedi, Juhász, Deményi, Kovács II., Lóránt, Sárvári, Bodola, Tóth III. Gamma: Tóth Gy., Tamás, Kónya, Horváth, Szabó Hires, Kincses, Tóth, Mike, Kemény, Hárai.

Kezdetkor a NAC lendül nyomban támadásba s Tóth III. majd Kovács II. lövése ad dolgot Tóth Gyurinak. A nagy NAC rohamoknak már a 3. percben meg is van az eredménye.

Sárvári Deményinek ad. a fedezet visszajátsszik a centerhez ő jól Kovács II. elé tálat s Kopek gondolkodás nélkül a jobb alsó sarokba vágja 8 lépésről (1:0.)

A gól után olyan nyomasztó NAC fölény kerekedik, hogy mindenki többszörös győzelemre számít. Am a csatársor nem tudja tartani a labdát és biztos gólnak látszó helyzeteket hagy ki.

A 6. percben jön először a Gamma, de csak szögletet érnek el. Utána Mike tör ki veszedelmesen Kincses labdájával, de Mészáros idejében keresztet.

A 36. percben egyenlít a vendég csapat.

Tóth Lajos hozza fel a labdát, átad Keménynek Közben Kincses behúzódik jobbösszekötőnek, meg

is kapja a bőrt és laposan a jobb alsó sarokba lö. (1:1.)

A gól után a Gamma erősen feljött és helyenként felibe is kerekedik a NAC-nak úgy, hogy a vendégek támadásának csak a féldő vége vet véget.

A második féldőben valóban folytatja a Gamma a támadást, de nem-sokára ellentámadásba megy át a NAC s Bodola alig lö mellé. Utána Kincses lapos lövést védi Vécsei. Az 5. percben Mike helyet cserél Kincessel. Változatos játék. A 8. percben Bodola szögletet rug, melyből Lóránt hatalmas bombát ereszt meg. Utána Mike rohamoz a balszelen, hárman is szerelik. Majd Kincses fut el és hatalmas lövést bravusosan menti Vécsei. Most határozottan jobb a Gamma. A NAC ellentámadás lesen találja Kovács II.-öt. Elénkül az íram. Látszik, hogy mind a két csapat meg akarja szerezni a vezetést. A 20. percben ismét magára talál a NAC és Tóth III. beadását a Kovács II. fejről üti ki Tóth Gy. Majd Tóth III. jut óriási helyzetbe, de elhamarkodja és fölé vág. Kónya utána rug Kovács II-nek, a játékező haborzást nélkül kiállítja. A Gamma mintha már kiegyezne a döntetlenben, huzzák a játékosok az időt. Ez aztán meg is bosszulja magát, mert a NAC támadások során, a 40. percben Ónody felhossa a labdát Lórántnak ad s ő úgy 18 méterről irgalmatlanul megvágja a bőrt. Tóth Gy. előtt zavarják a kilátást és mire veti magát, már bent táncol a labda a jobb alsó sarokban.

A gól után szárnyakat kap a NAC és játék végéig szorongatja a visszacsú Gammát.

Bírálat

A NAC úgy kezdett, mintha több góllal nyerné a mérkőzést, ám a Gamma bebizonyította, hogy egyike a legjobb formában lévő csapatoknak, amelyiket nem lehet csak úgy lelépni s így a mérkőzés legnagyobb részében egyenlő ellenfele volt a NAC-nak.

A hazai csapatból egyénileg Vécsei igen jó formát mutatott, de jól állt a lábán a hátvédpár is, valamivel talán Mészáros mozgott biztosabban. A fedezetsorból Szegedi és Deményi tűnt ki. Juhász ezuttal gyengébben szerepelt. A csatársor nem tudta tartani a labdát. Bodola rengeteget dolgozott. Sárvárit és Tóth Matyit nagyon fogták. Kovács II. még mindig nem az igazi. Örvendetes volt azonban Lóránt játéka, hogy a csatársorban is meynyire otthon érzi magát.

A Gammából a védelem tűnt ki, a fedezetsorból Horvát olyan nagyot játszott, hogy a mezőny legjobbjának lehet tekinteni. A csatársorból Kincses és Mike jeleskedett.

A mutatott játék alapján igazságosnak lehet mondani a NAC egy-gólos győzelmét.

Mit mondanak a vezetők?

Ajtay Gyula ügyvezető elnök: Nem elégitett ki a NAC játéka. Most a jobb erőnlét és jobb labdakezelés győzedelmeskedett a lelkesen játszó Gamma felett, az elkövetkezendő mérkőzésekre azonban jobban elő kell készíteni a csapatot.

Vitéz Jancsó Béla alelnök: Nehéz mérkőzés, megérdemelt győzelem.

Dr. Ságly László: Megérdemelten győztünk a lelkesen játszó Gamma ellen.

Krüger Károly sportigazgató: A csuszós talaj meglepte a csapatot, a Gamma jó játéka pedig majdnem meglepetést hozott.

Soós Károly, a Gamma edzője: Kár, hogy ezt a szép játékot tönkretette egy lehetetlen játékező.

Egyéb eredmények:

Ferencváros — SalBTC 5:2 (3:0)
Elektromos — Vasas 3:1 (2:0)
Ujvidék — Kispest 3:0 (1:0)
BSZKÁRT — SzVSE 3:2 (2:1)
DVSC — DiMÁVAG 6:2 (3:1)
Szolnoki MÁV — Ujpest 5:2 (2:1)
Csepel — KAC 1:1 (1:1)

3.000 néző. Játékező Köhalmi. Góllövők: 23. p. Keszthelyi 1:0, 35. perc Tolnai 1:1.

Fenti eredmények alapján a bajnoki táblázat így néz ki:

1. Nagyvárad	11	10	—	1	28:13	20
2. Kolozsvár	11	6	3	2	23:18	15
3. Kispest	11	7	—	4	33:25	14
4. Gamma	11	4	4	3	21:17	12
5. Ferencváros	10	5	1	4	27:15	11
6. SalBTC	11	5	1	5	22:22	11
7. SzVSE	11	4	3	4	20:21	11
8. Csepel	10	4	2	4	23:19	10
9. Vasas	11	3	4	4	20:21	10
10. DVSC	11	3	4	4	13:23	10
11. Ujpest	11	4	1	6	29:26	9
12. BSZKRT	11	3	3	5	25:28	9
13. Elektromos	11	4	1	6	24:35	9
14. Ujvidék	11	3	3	5	16:23	9
15. Szolnok	11	3	1	7	18:25	7
16. DiMÁVAG	11	2	1	8	15:29	7

NAC II.—Szarvasi Turul 8:3 (4:2)

APRÓHIRDETÉSEK

Adás-vétel

Télikabátot ruhát legjobban vehet, eladhat Molnárnál, Bémér-tér 1. 910

Jókarban levő bőrkabát középtemre eladó. Árpád vezér-u. 10. 9

Kis szénkályhát megvételre keresek. Címeket a kiadóba kérek. 75

Háromnegyedes sötétkék férfi télikabát, jókarban, eladó, Damjanich-u. 37. ajtó 7. 70

37-es cipőre teljesen jó állapotban levő sárcipő eladó, Cim a kiadóban. 82

Kombináltszoba, konyha, rekamier eladó. Verő asztaloe, Kapucinus-u. 11. 735

2000 ócska téglá és építkezésnél vízszamaradt ablakok, ajtók, gerendák 2 nagy takaréktűzhely eladó, Nagy Sándor-u. 5. sz. 98

Angoraszórt, gubancot, bármilyen mennyiséget veszek. Székely, Kapucinus-u. 11. 97

Betegség miatt sürgősen eladó! 65 kat. hold mindent megtermő első osztályu birtok Bobar megyében, műút és vasút közelében, 3 szobás tanyai épülettel és mellékhelyiségekkel. Ára 3700 P holdanként. Kizárólagos megbízott WEKERDY iroda, Nagyvárad, Nagy Sándor-u. 11

Eladó új dobozok, Kb. 500 darab papentlemezből készült 25 cm. hosszú, 13 cm. széles, 11 cm. magas, továbbá 160 —180 darab 25 cm. hosszú, 8 cm. magas, 18 cm. széles dobozok. 150—200 kg. erősebb makulatura papir egy tételben Erdekoldódi lehet Hitler-u. 3. sz. nyomda. 122

Különféle

Fertőtlenítést, poloska, mely és mindennemű férgek irtását 38 évj gyakorlattal vállalja, Varga, Dankó Pista-utca 6. Telefon 27—56. 913

Paragazzal poloskát, molyt, petét mindenből felelősséggel irtja, Csutorás. Szilgigeti-u. 7. Telefon 14—21. 664

Zippzárjavítás felelősséggel, Jakab műszerésznél, Kossuth-u. 5. 64

Könyvelést, üzleti könyveinek felkötését, vezetését, ügyvitel szervezését és felülvizsgálást szakzerűen és lelkiismeretesen intézi, adóügyeiben felvilágosítást, segítséget nyújt Tóth Gizella könyvelési irodája. Csengeri-utca 8. Telefon hívószám 29—26. 528

Allást nyec

EGY KIFUTÓ-FIU felvétetik. Jelentkezés a Magyar Lapoknál, Szilágyi Dezső-utca 5. szám.

LAPKIHORDÓKAT azonnali belépésre felvesszünk. Jelentkezni lehet a Magyar Lapok kiadóhivatalában.

Mindenes jöftöző nő fiatal házaspár keres vidékre, Cim Rudolf Moese hirdetőirodába, Rákóczi-ut. 2, Bazárépület.

Allást keres

Irodai gyakorlattal IV. középiskolát végzett komoly urileány allást keres. Címeket a kiadóba kér.

Öskeresztény cipőkereskedő segéd, ki magyar, német, román és szerb nyelven beszél, ideiglenes gépkocsivezető igazolvánnyal, elhelyezkedést keres bármilyen alkalmazásba. Címeket a kiadóba kér. 88

Elveszett

Elveszett Spelák Mihály névre szóló kenyérjegye a póttjeggyel együtt. Kérem a becsületes megtalálót, adja be a kiadóhivatalba. 112

Elveszett öz. Müller Jánosné Szent Anna-u. 42. kiállított petroleumjegye. Becsületes megtaláló hozza fenti címre jutalmat kap. 111

Elveszett szombaton, 20-án délután 4—5 óra között a Rimánóczy kúria-fürdő ablakpárkányán hagyott, kedves emlékü arany nyaklánc, megtalálót (tekintettel arra, hogy ismerem), kérem, hogy kellemetlenség elkerülése végett adja be a fűrdőigazgatósághoz magas jutalmat kap. 121

Kávéházakban és vendéglőkben kérje a „MAGYAR LAPOK”-at.

KIADÓTULAJDONOS:
SZENT LÁSZLÓ-NYOMDA R.-T.

A szerkesztésért felel: A kiadásért felel:
Dr. Paál Árpád Dr. Virág Jeromos
Hírszerkesztő Szent László-nyomda R.-T.
igazgatója

Készült a Szent László-nyomda r. t. körforgógépén, Nagyvárad, Szilágyi Dezső-utca 5. szám